

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข ร.เมืองชลบุรี 20131

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้การเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่น
ที่มีบุตรคนแรก จังหวัดสมุทรปราการ

เอกกมล คำรัตน์

2 : ช.ค. 2555

3 0 1 2 7 0

ค้นรายการ

2 8 พ.ค. 2555

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ เอกกมล ลำลีรัตน์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ)
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา รัชชกุล)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุณิ พงศ์จตุรวิทย์)

คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)
วันที่ 13 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์
จากมูลนิธิหม่อมเจ้าหญิงมณฑารพ กมลาสน์
ของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณา และช่วยเหลืออย่างค้ำจุนจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์
ดร.จินตนา วัชรสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ แก้ไขปัญหา ข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ ตลอดจนเป็นกำลังใจและเอื้ออาทรต่อผู้วิจัยตลอดมา ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษา
ค้นคว้าความรู้ และประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้อย่างมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง
ในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ รัชกุล ประธานกรรมการสอบปากเปล่า
วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุณี พงศ์จิตรวิทย์ กรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา เชื้อหอม กรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมี
ค่าของท่านในการให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำต่างๆ ในการปรับปรุงแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา เชื้อหอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ
เย็นขง และดร. วรรณทนา สุกสีมานนท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติม และกรุณาตรวจสอบความ
สมบูรณ์ของเนื้อหา และความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัย ขอขอบคุณ กลุ่มตัวอย่างมารดา
วัยรุ่น ที่ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระสมุทรเจดีย์สวาทยานนท์ หัวหน้าพยาบาล
หัวหน้างานห้องคลอด เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้โอกาสในการศึกษาแก่ข้าพเจ้าใน
ครั้งนี้ และช่วยรับภาระในการปฏิบัติงานแทนข้าพเจ้า ตลอดจนนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกทม. ที่คอยเป็นกำลังใจให้โดยตลอด

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของ มูลนิธิหม่อมเจ้าหญิง
มณฑารพ กมลาสน์ ของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรี-
นคริทราบรมราชชนนี จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอรำลึกถึงพระคุณของมารดาที่ให้อาชีพ จิตใจ ความอบอุ่น กำลังใจ และความ
เข้มแข็งตลอดมาซึ่งท่านได้ล่วงลับไปแล้ว ขอกราบขอบพระคุณบิดา เครือญาติ และขอบคุณ
น้องชาย ที่เป็นเสมือนพลังในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแด่
บุพการี บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษา
และประสบความสำเร็จมาจนตราบนับเท่าทุกวันนี้

เอกกมล ลำลือรัตน์

50910815: สาขา วิชาแพทยศาสตรบัณฑิตครอบครัว, พย.ม (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว)

คำสำคัญ: การรับรู้การเป็นมารดา การสนับสนุนของครอบครัว มารดาวัยรุ่น

เอกกมล ศาสตร์รัตน์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้การเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่น
ที่มีบุตรคนแรก จังหวัดสมุทรปราการ (FACTORS RELATED TO SELF-PERCEPTIONS OF
PARENTING AMONG FIRST-TIME ADOLESCENT MOTHERS IN SAMUTPRAKAN
PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: วรณี เดียวาสเรศ, Ph.D., จินตนา วัชรสินธุ์,
Ph.D. 70 หน้า. ปี พ.ศ. 2554

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบรรยายเชิงหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlational Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้การเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่นภายหลังคลอดบุตรคนแรก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และร่วมทำนายการรับรู้การเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก ได้แก่ อายุ การสนับสนุนที่ได้รับจากสามี การสนับสนุนที่ได้รับจากครอบครัวตนเอง และการสนับสนุนที่ได้รับจากครอบครัวสามี กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่นอายุ 10-19 ปี ที่มีบุตรคนแรก อายุ 1-3 เดือน และพบบุตรมารดาบริการ ณ คลินิกเด็กดี โรงพยาบาลของรัฐ 5 แห่ง ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 103 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการรับรู้การเป็นมารดา แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม จิตเวช ทั้งข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 17.15 ปี (SD = 1.33) มีการรับรู้การเป็นมารดาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (M= 6.91, SD =.87) และมีการรับรู้การเป็นมารดา รายด้านแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินความสำเร็จในการเป็นมารดา (M = 6.58, SD =1.06) ด้านการมองบุตรเป็นศูนย์กลาง (M=7.41, SD =.89) ด้านชีวิตที่เปลี่ยนแปลง (M = 6.87, SD =1.02) ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่า อายุ การสนับสนุนที่ได้รับจากสามี การสนับสนุนที่ได้รับจากครอบครัวตนเอง และการสนับสนุนที่ได้รับจากครอบครัวสามี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้การเป็นมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.323, p=.001$; $r=.363, p<.001$; $r=.320, p=.001$; $r=.261, p=.008$ ตามลำดับ) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่าปัจจัยทั้งสี่ร่วมกันทำนายการรับรู้การเป็นมารดาได้ร้อยละ 23.1 ($F=8.68, p<.001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ควรจัดโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และสำหรับในครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นมารดาวัยรุ่น การส่งเสริมให้ครอบครัวได้ช่วยเหลือสนับสนุนภายหลังคลอด เพื่อให้เกิดการรับรู้การเป็นมารดาได้ดียิ่งขึ้น

50910815: MAJOR, FAMILY NURSE PRACTITIONER: M.N.S.
(FAMILY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: SELF-PERCEPTION OF PARENTING, SOCIAL SUPPORT FROM FAMILY,
ADOLESCENT MOTHER

AEKKAMOI SUMLEERA1: FACTORS RELATED TO SELF-PERCEPTIONS OF
PARENTING AMONG FIRST-TIME ADOLESCENT MOTHERS IN SAMUTPRAKAN PROVINCE.
ADVISORY COMMITTEE: WANNEE DEOISRES, Ph.D., CHINTANA WACHARASIN, Ph.D.
70 P. 2011.

The objectives of this descriptive correlational research were to examine the self-perception of parenting of adolescent mothers after giving the birth to first child and to examine factors that related and predicted self-perception of parenting of these adolescent mothers. Selected factors in this study included age, support received from husbands, support received from adolescent mothers own families and support received from the families of her husband. Study sample included 103 adolescent mothers age 10-19 years old who brought their first child aged 1-3 months and received services at the well baby clinics in five public hospitals of Samutprakan province. The sample was selected by using a systematic sampling technique. The data were collected by self-report questionnaires comprised of self-perception of parenting questionnaire and social support questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that the sample mean age was 17.15 years (SD = 1.33). Adolescent mothers reported a high level of overall self-perception of parenting (M = 6.91, SD = .87). Adolescent mothers reported a high level of self-perception in each aspect of parenting including the evaluation of successful of being a mother (M = 6.58, SD = 1.06), the infant as the central in the parent's life (M = 7.41, SD = .89), the life changing (M = 6.87, SD = 1.02). Age, support received from husbands, support received from own families and support received from the family of her husband has significantly positive correlation with overall self-perception of parenting ($r = .323, p = .001$; $r = .363, p < .001$; $r = .320, p = .001$; $r = .261, p = .008$ respectively). The analysis of stepwise multiple regression showed that these four factors significantly predict the overall self-perception of parenting as 23.1% ($F = 8.68, p < .001$).

These findings indicate that programs to prevent pregnancy in adolescents should be implemented. For families with adolescent mothers, family support should be encouraged during the postpartum period to enhance self-perception of parenting of the mothers.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
วัยรุ่นและพัฒนาการของวัยรุ่น.....	8
การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น.....	9
แนวคิดการเป็นมารดาและการรับรู้การเป็นมารดาในมารดาวัยรุ่น.....	11
ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้การเป็นมารดาในมารดาวัยรุ่น.....	19
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	24
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	26
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	29
ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาวัยรุ่น.....	29
ข้อมูลการตั้งครรภ์และการคลอด.....	33
แหล่งที่มาของความรู้เพื่อเตรียมตนเองในการเลี้ยงดูบุตร.....	35
การรับรู้การเป็นมารดา ของมารดาวัยรุ่นนภายหลังคลอดบุตรคนแรก.....	36
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้การเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก	40
ปัจจัยที่ร่วมทำนaylorรับรู้การเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก.....	41
5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	42
สรุปผลการวิจัย.....	43
อภิปรายผล.....	44
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	46
ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป.....	47
บรรณานุกรม.....	48
ภาคผนวก.....	53
ภาคผนวก ก.....	54
ภาคผนวก ข.....	56
ภาคผนวก ค.....	63
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	70

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว.....	30
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม การวางแผนและตั้งใจในการ มีบุตร การยอมรับการมีบุตร ลำดับของการตั้งครรภ์ การฝากครรภ์ วิธีการคลอด.....	34
3 จำนวนและร้อยละแหล่งที่มาของความรู้เพื่อเตรียมตนเองในการเลี้ยงดูบุตร ของกลุ่มตัวอย่าง.....	35
4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้การเป็นมารดาของ กลุ่มตัวอย่างทั้งโดยรวมและรายด้าน.....	36
5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้การเป็นมารดาของ กลุ่มตัวอย่างด้านการประเมินความสำเร็จในการเป็นมารดา.....	37
6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้การเป็นมารดาของ กลุ่มตัวอย่างด้านการมองบุตรเป็นศูนย์กลาง.....	38
7 การรับรู้การเป็นมารดา ด้านชีวิตที่เปลี่ยนแปลง.....	39
8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุแลการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว กับการรับรู้การเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก.....	40
9 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหาอำนาจในการพยากรณ์ของอายุ และการสนับสนุนของครอบครัว กับการรับรู้การเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรก.....	41

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
---	---------------------------	---

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University